

ความเป็นมาของ การตรวจสอบภายในภาครัฐ

การตรวจสอบภายในภาครัฐ เริ่มมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 โดยระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ. 2505 ได้กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งข้าราชการ ในหน่วยงาน 1 คนหรือหลายคน เป็นผู้ตรวจสอบภายใน รับผิดชอบในการตรวจสอบการเบิกจ่ายเงินรวมทั้งการก่อหนี้ผูกพันงบประมาณรายจ่าย ของเจ้าของงบประมาณนั้น ๆ และตรวจสอบงานด้านอื่น ตามที่หัวหน้าส่วนราชการมอบหมายเป็นการภายใน และรายงานผลการตรวจสอบโดยตรง ต่อหัวหน้าส่วนราชการ อย่างน้อยเดือนละครั้ง และต่อมาในปี พ.ศ. 2516 ข้อกำหนดเกี่ยวกับงานตรวจสอบภายใน ได้ถูกนำไป กำหนดไว้ในระเบียบ การรับจ่าย การเก็บรักษา และการนำส่งเงินของส่วนราชการ พ.ศ. 2516 แทน โดยกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการซึ่งไม่ต่ำกว่าชั้นตรีอย่างน้อย 2 คน เป็นกรรมการตรวจสอบการเงินประจำเดือนทุกเดือน และมีการแก้ไข ปรับปรุง ในปี พ.ศ. 2520 โดยเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การแต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายใน จากเดิมที่กำหนดให้ทำงาน ในลักษณะของคณะกรรมการการตรวจสอบการเงิน เป็นแต่งตั้ง ข้าราชการอย่างน้อย 1 คน เป็นผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการนั้น หรือของส่วนราชการในส่วนภูมิภาคในจังหวัดนั้น แล้วแต่กรณี

พ.ศ. 2519 คณะรัฐมนตรีได้มีมติกำหนดให้ส่วนราชการที่เป็นกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เทียบเท่า รวมถึงจังหวัดทุกจังหวัดมีตำแหน่ง อัตรากำลังเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการหรือของจังหวัดโดยเฉพาะ โดยให้ปฏิบัติงานขึ้นตรง ต่อหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี และให้กระทรวงการคลัง เป็นผู้รับผิดชอบในการฝึกอบรม

พ.ศ. 2531 – 2532 กระทรวงการคลังได้พิจารณาเห็นสมควรให้มีการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้ส่วนราชการมีการตรวจสอบภายในที่เป็นระบบ เพื่อสามารถเป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของส่วนราชการในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับข้อกำหนดเกี่ยวกับงานตรวจสอบภายใน ในระเบียบการรับ จ่าย การเก็บรักษา และการนำส่งเงินของส่วนราชการ พ.ศ. 2520 ยังไม่ครอบคลุมถึงขอบเขต หน้าที่ความรับผิดชอบที่แท้จริงของการตรวจสอบภายใน จึงได้ยกเลิกข้อกำหนด เกี่ยวกับงานตรวจสอบภายใน ในระเบียบดังกล่าว และนำมากำหนดเป็นระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2532 (ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ในปี พ.ศ. 2542)

ในปลายปี พ.ศ. 2541 ถึงต้นปี 2542 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบใน หลักการตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง ให้จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบประจำกระทรวงเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน ในภาพรวมของกระทรวง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในให้เป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการควบคุม ติดตาม การใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนงาน งาน / โครงการต่าง ๆ และให้ จัดตั้งกลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกระทรวง เพื่อทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการและ ทำหน้าที่ผู้ตรวจสอบภายใน ของกระทรวง โดยมุ่งเน้นการตรวจสอบ งานโครงการที่มีความสำคัญ หรือที่มีความเสี่ยงสูง หรือที่มีสัญญาณบอກเหตุว่า อาจมีความเสียหาย

เกิดขึ้น โดยประสานแผนการตรวจสอบกับหน่วยตรวจสอบภายในระดับกรม เพื่อให้การตรวจสอบมีขอบเขตงานที่กว้างขวาง และไม่ซ้ำซ้อนกัน

มาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่ใช้อ้างอิงในระดับสากล คือมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน (The Professional Practice Standards for Internal Auditing) ของสถาบันผู้ตรวจสอบภายใน (The Institute of Internal Auditors : IIA) และปัจจุบัน IIA และ IIA Research Foundation ของสหรัฐอเมริกาได้ปรับปรุงและแก้ไขมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบใหม่ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยปรับเปลี่ยนคำนิยามของการตรวจสอบภายในใหม่ ซึ่งเน้นเรื่องการเป็นหลักประกันที่เที่ยงธรรมและการเป็นที่ปรึกษาอิสระของผู้บริหาร

แนวคิด หลักการ และเป้าหมาย ของการตรวจสอบภายใน

1. แนวคิด

1.1 การตรวจสอบภายในมีความจำเป็นสำหรับการบริหารองค์กรในปัจจุบัน โดยถือว่าเป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการบริหารงานทั้งในภาคเอกชนและภาคราชการ ซึ่งเดิมจะเน้นเฉพาะการตรวจสอบทางการเงิน การบัญชี สำหรับหน้าที่งาน 3 ลักษณะ คือ

- การตรวจสอบ
- การติดตาม
- การประเมินผล

1.2 ในปัจจุบันได้เน้นเรื่องของการเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด ในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ จึงเพิ่มการตรวจสอบภายในด้าน

- การตรวจสอบการปฏิบัติงาน
- การตรวจสอบการบริหาร

2. หลักการ

การตรวจสอบภายในของส่วนราชการ จะยึดถือหลักการเพื่อให้ปฏิบัติงานตรวจสอบ ได้บรรลุตามแนวคิดข้างต้น 3 ประการ ดังต่อไปนี้

- 2.1 มีอำนาจที่จะเข้าตรวจสอบ คือการที่ผู้ตรวจสอบภายในจะต้องได้รับมอบอำนาจเพียงพอที่จะเข้าถึงเขตหรือตรวจสอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตรวจสอบได้ทั้งหมด
- 2.2 เสรีภาพในการตรวจสอบ คือความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายในในการตรวจสอบทุกๆ ด้าน
- 2.3 ผู้ตรวจสอบภายในจะต้องไม่มีอำนาจและความรับผิดชอบโดยตรงกับงานที่ทำการตรวจสอบ

3. เป้าหมาย

เพื่อให้งานตรวจสอบภายในเป็นไปตามแนวคิดและหลักการตามข้อ 1 และ 2 ดังกล่าว จึงควรให้หัวหน้าส่วนราชการ ผู้ตรวจสอบภายใน หน่วยรับตรวจ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าใจถึงระบบการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ ดังนี้

- 3.1 โครงสร้างการจัดองค์กร
- 3.2 สายการบังคับบัญชา
- 3.3 ตำแหน่งและอัตรากำลัง
- 3.4 ขอบเขตการปฏิบัติงาน
- 3.5 หน้าที่ความรับผิดชอบ
- 3.6 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- 3.7 ผลงานของผู้ตรวจสอบ

โครงสร้างองค์การงานตรวจสอบภายในภาครัฐราชการ

ปัจจุบันโครงสร้างงานตรวจสอบภายในของส่วนราชการ ประกอบด้วย

1. หน่วยตรวจสอบภายในในระดับกรม / จังหวัด

เป็นสายงานขึ้นตรงกับหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมในส่วนกลาง และผู้ว่าราชการจังหวัดในส่วนภูมิภาค โดยมีผู้ตรวจสอบภายในระดับกรมและผู้ตรวจสอบภายในจังหวัด ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานและการบริหารงานของส่วนราชการ รวมทั้งการเป็นที่ปรึกษาของหน่วยงานภายในของส่วนราชการ

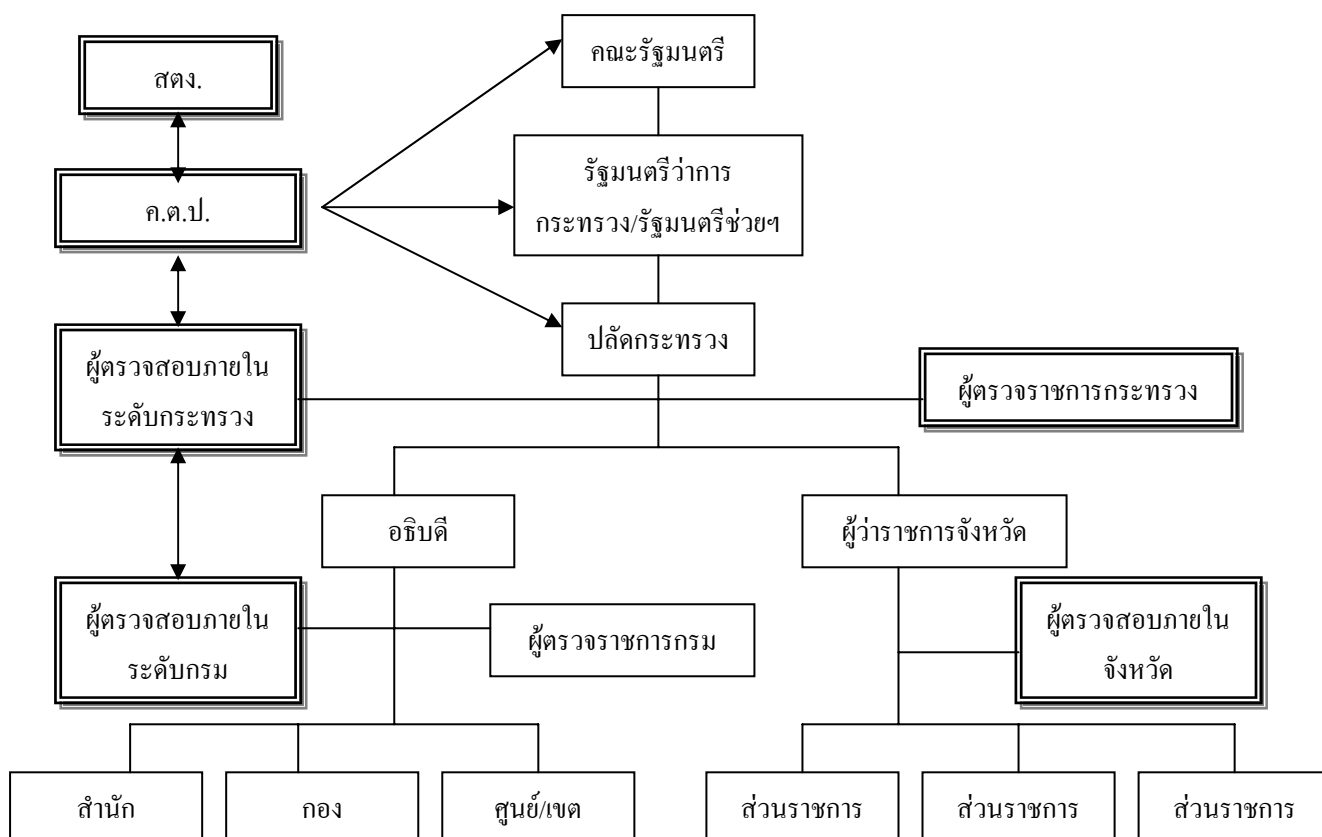
2. กลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกระทรวง

เป็นสายงานขึ้นตรงกับปลัดกระทรวง และทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการ โดยมีผู้ตรวจสอบภายในระดับกระทรวง มีหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน / โครงการที่มีความเสี่ยงสูงหรือที่มีความเชื่อมโยงระหว่างส่วนราชการในกระทรวง ตามที่ปลัดกระทรวงและ / หรือคณะกรรมการตรวจสอบฯ มอบหมาย

3. คณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการ

แต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่สอบทาน และกำกับดูแลระบบการตรวจสอบภายในในภาพรวมของกระทรวงให้มีประสิทธิภาพ และรายงานผลให้ปลัดกระทรวง หรือรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีทราบ ตามควรแก่กรณี

โครงสร้างองค์การงานตรวจสอบภายในภาครัฐราชการ

ที่มา : เว็บไซต์ กรมบัญชีกลาง (การตรวจสอบภายในราชการ) www.cgd.go.th